

**ขบวนการพัฒนากฎหมายวิชาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ
สภาพแวดล้อมในการทำงานของไทย**
**LEGAL DEVELOPMENT MOVEMENT IN PROFESSIONAL SAFETY HEALTH AND
ENVIRONMENT AT WORK OF THAILAND**

มนตรี วรภัทรทรัพย์, วรวุฒิ มุลตรีอุตร, บุญจิระ บุญปัญญา และสมชาย ชูเมือง
Montree Worapattharasap, Worawuth Multri-utr, Boonchira Boonpanya
and Somchai Choomuang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

¹papamontree@gmail.com

Received 3 March 2021; Revised 17 May 2021; Accepted 23 March 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับขบวนการทางสังคม แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวิชาชีพ กฎหมายพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2554 กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของไทย กรณีตัวอย่างการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยคือ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม และจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิสาขากฎหมาย รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน นายก/ประธาน ของสมาคม/ชมรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน และเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม และจังหวัดราชบุรี จำนวน 18 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ 1) แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย 2) แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ การวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

การรวมตัวของเครือข่ายเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับวิชาชีพ ชมรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน สมาคมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน และสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนด้านอาชีวอนามัยฯ ดำเนินการจัดทำร่างกฎหมาย ให้มีการจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพโดยเสนอเป็นกฎหมายจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ มีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพตามกฎหมาย ในการปรับปรุงพัฒนากฎหมายนี้ ให้มีการออกเป็นกฎหมายวิชาชีพ “ร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.....” เพื่อรองรับการปฏิบัติงานให้เป็นองค์กรวิชาชีพในรูปแบบของ “สภาวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน” โดยมีหน่วยงาน “กระทรวงแรงงาน” ร่วมกันดำเนินการในการผลักดันการออกกฎหมายร่วมกับเครือข่ายวิชาชีพความปลอดภัย หน่วยงานราชการ และวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การพัฒนากฎหมายวิชาชีพ, ความปลอดภัย, อาชีวอนามัย, สภาพแวดล้อมในการทำงาน

Abstract

This research is qualitative research. Theoretical concepts about social movements, theoretical concepts about development. Theoretical concepts about the profession Safety, Occupational Health and Work Environment Act B.E. 2554 (2011) Related Ministerial Regulations Thai Law Examples of establishment of professional organizations and related research are research frameworks. Research areas are Samut Sakhon, Nakhon Pathom and Ratchaburi. The main contributors to this research included qualified persons in law, political science or public administration. Government officials in charge of security President/President of the Association/Club of Occupational Safety officers and Professional Safety Officers in Samut Sakhon, Nakhon Pathom and Ratchaburi provinces, 18 people used a specific selection method. There are two types of research tools: 1) research interviews, 2) research-specific discussions. Analyze data using content analysis and write a description. This research was found: Integration of professional safety officer networks Work Safety Officers Club, The Association of Occupational Safety Officers and educational institutions that teach occupational health jointly implemented the establishment as a professional organization. Drafting legislation, establishing it as a professional organization, proposing legislation to be established as a professional organization. There are government agencies involved in establishing as legal professional organizations.

Recommendations on guidelines for improving the development of professional legislation to be "Draft Professional Safety Health and Environment at Work Act.....", to support the implementation of professional organizations in the form of the "Federation of Professional Safety Health and Environment at Work ". Government agencies and other related professions.

Keywords: The Development of Professional law, safety, health, environment at work.

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 187 ว่าด้วยกรอบเชิงส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย พ.ศ.2549 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 24 มีนาคม 2560 นับจากวันที่ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ประเทศไทยได้แสดงถึงความมุ่งมั่นด้านความปลอดภัยของแรงงานไทย โดยประกาศใช้แผนแม่บทความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 -2564) และ ประกาศระเบียบวาระแห่งชาติ “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี” ระยะที่ 2 (พ.ศ.2560 - 2569) และสิ่งสำคัญคือ รัฐบาลกำหนดนโยบาย “Safety Thailand” เพื่อให้กระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องบูรณาการงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัยร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดงานวันความปลอดภัยและอาชีวอนามัยสากลภายใต้กรอบแนวคิด “เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บและการใช้ข้อมูลด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย: สร้างความเข้มแข็งของรากฐานวัฒนธรรมการป้องกัน” ซึ่งการสร้างฐานข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้องจะเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนางานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศไทยในอนาคตได้เป็นอย่างดี โดยในระยะสั้นนั้นเริ่มจากภาครัฐและถ่ายทอดไปสู่ภาคเอกชนในระยะยาวซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0

ของรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาประเทศโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยในประเทศไทยยังไม่ให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยเท่าที่ควร ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียอยู่บ่อยครั้ง ทุกฝ่ายจึงต้องช่วยกันรณรงค์และสร้างความตระหนักรู้เรื่องความปลอดภัยให้เป็นวัฒนธรรมเพื่อลดการประสบอันตรายทั้งต่อตนเองและสังคม เป็นการจัดงานเช่นเดียวกับประเทศสมาชิกองค์การแรงงานระหว่างประเทศทั่วโลก เพื่อแสดงออกถึงความมุ่งมั่นและความพร้อมที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงานในการยกระดับมาตรฐานงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศไทยสู่ระดับสากล

ประเด็นความปลอดภัยในการทำงาน มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเน้นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการแสดงศักยภาพของประเทศในประชาคมโลก กระทรวงแรงงานได้ดำเนินการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานใหม่ โดยรวมภารกิจของกองตรวจความปลอดภัยและสถาบันความปลอดภัยในการทำงาน จัดตั้งเป็นสำนักความปลอดภัยแรงงาน เพื่อให้การบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพิ่มความคล่องตัวในการให้บริการโดยกระจายภารกิจลงสู่ศูนย์ความปลอดภัยแรงงานพื้นที่ ลดความซับซ้อนในการทำงาน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และเพื่อรองรับการเป็นเจ้าภาพหลักขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี” ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ โดยการจัดตั้งสำนักความปลอดภัยแรงงานนี้ได้ประกาศลงราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 ธันวาคม 2552 และเปลี่ยนเป็นกองความปลอดภัยแรงงาน วันที่ 12 กรกฎาคม 2559

ความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยดีเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของกรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานในการตอบสนองนโยบายของรัฐที่มุ่งลดอุบัติเหตุและส่งเสริมคนทำงานให้มีสุขภาพอนามัยดี ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารและปฏิบัติงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในสถานประกอบกิจการจะมีกฎหมายคือพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 กำหนดบทบาท และหน้าที่ในการคุ้มครองดูแลความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เป็นไปตามกฎหมายความปลอดภัยที่มีการกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวทางของระเบียบวาระแห่งชาติ “แรงงานปลอดภัย สุขภาพอนามัยดี” ในข้อ 3. การสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยอาศัยแนวทางประชารัฐ ซึ่งมีบุคลากรด้านความปลอดภัยที่ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ และระดับอื่นๆ เป็นเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยอาศัยแนวทางประชารัฐ ตลอดจนให้เป็นไปตามแผนแม่บทความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) โดยสอดคล้องกับพันธกิจ ข้อ 3. เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายในทุกภาคส่วน และความร่วมมือระหว่างเครือข่ายด้านความปลอดภัย และอาชีวอนามัย และข้อ 4. พัฒนากลไกการบริหารจัดการและการดำเนินงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย โดยมียุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างความร่วมมือและพัฒนาภาคีเครือข่ายด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย โดยในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานเป็นเครือข่ายที่มีการจัดตั้งเป็นองค์กร สมาคม ชมรม ทุกจังหวัด ทุกภูมิภาค ทั่วประเทศ ตามที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้มีประกาศรายชื่อชมรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับภาค/จังหวัด ลงวันที่ 30 กันยายน 2557 ไว้เพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บทความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (พ.ศ.2555-2559)

ในปัจจุบันบทบาทของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน มีกฎหมายพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2554 ซึ่งมีกฎกระทรวงว่าด้วยการบริหารจัดการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2559 ซึ่งออกตาม พระราชบัญญัติคุ้มครอง

แรงงาน พ.ศ.2541 กำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานไว้ในสถานประกอบกิจการในการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น แต่มีการกิจอย่างอื่นทั้งตามกฎหมายพิเศษหรือตามการร้องขอของหน่วยงานราชการอื่น ซึ่งบทบาทที่มีมากขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในการทำงานด้วย ไม่ว่าจะเป็นการถูกรังเรียน การถูกฟ้องดำเนินคดีแพ่งเรียกค่าเสียหาย หรือดำเนินคดีอาญา แต่อย่างไรก็ตาม ค่าตอบแทนของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานที่ได้รับกลับมีจำนวนเท่ากับค่าตอบแทนของพนักงานทั่วไปของหน่วยงานเอกชนเท่านั้น ซึ่งไม่มีความเหมาะสมกับภารกิจและความเสี่ยงที่เจ้าหน้าที่เพราะเมื่อบุคลากรที่ได้รับการอบรมความปลอดภัยในการทำงานต้องเผชิญกับการปฏิบัติงาน จึงส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายของบุคลากรเหล่านี้ไปยังหน่วยงานอื่นที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า นอกจากนี้การเคลื่อนย้ายของบุคลากรความปลอดภัยในการทำงานย่อมส่งผลให้การลงทุนฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรนั้นสูญเปล่า เพราะเมื่อบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์แล้วย่อมต้องเลือกสายวิชาชีพอื่นที่มีการกำหนดค่าตอบแทนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจและความเสี่ยงจากการทำงานมากกว่า

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานมีปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมถึงวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เครือข่ายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ไม่มีองค์กรที่เป็น สภาวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานขึ้นเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมและควบคุมการประกอบวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ที่จะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในการส่งเสริมและควบคุมการประกอบวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานแล้วยังเกิดประโยชน์แก่สังคม โดยมีสภาวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตลอดจนควบคุมมิให้ผู้ที่ขาดความรู้ความสามารถเข้ามาประกอบอาชีพในสาขาวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งหากไม่มีการควบคุมบุคคลเหล่านั้น อาจทำให้เกิดความผิดพลาดที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนและสังคมโดยรวมได้

แต่อย่างไรก็ตามในการควบคุมวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานนั้นก็ไม่ได้ทำให้ขาดอิสรภาพทางด้านวิชาการในการทำงานแต่อย่างใด และการที่ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานมารวมตัวกันเป็นสภาวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานนั้น จะได้ร่วมกันกำหนดทิศทางในการพัฒนาด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของประเทศ เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็งเพื่อที่จะผลักดันให้เกิดพัฒนาการทางด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของประเทศในแบบก้าวกระโดดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบ ขั้นตอน โครงสร้าง และอุปสรรคในวิชาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของไทย
2. เพื่อศึกษาขบวนการเสนอกฎหมายวิชาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของไทย

3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการเสนอกฎหมายวิชาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของไทย

การทบทวนวรรณกรรม

ขบวนการทางสังคม หมายถึง การกระทำการร่วมหมู่ที่มีจุดมุ่งหมาย หรือมีผลเปลี่ยนแปลงสังคม ในทางสร้างสรรค์โดยประเด็นสำคัญอยู่ที่ผู้ร่วมขบวนการขบวนการทางสังคม โดยเป็นกระทำการรวมหมู่ โดยการที่ผู้คนจำนวนมากร่วมมือกระทำการด้วยกัน ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่สำคัญของสังคม

การจัดทำกฎหมายในบริบทของประชาธิปไตยประชาชนจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงรับรู้ข้อมูลเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องมีบทบาทเข้าไปมี เป็นประชาชนที่มีความพร้อม มีช่องทาง มีบทบาทเข้าไปร่วมตัดสินใจในนโยบายและข้อกฎหมายที่มีผลกระทบทั้งต่อตนเองและสังคมโดยรวม ประชาชนจึงเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในรูปแบบการปรึกษาหารือสาธารณะในฐานะของหุ้นส่วนหรือผู้มีส่วนได้เสียในนโยบายหรือกฎหมายที่นำมาพิจารณานั้น เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินนโยบายสาธารณะหรือออกกฎหมายที่เหมาะสม ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่คุ้มค่า และนำไปสู่การสร้างความสะดวกในสังคมได้อย่างแท้จริง

วิชาชีพต่าง ๆ ในสังคมเกิดขึ้นจากการแบ่งงานของสมาชิกในสังคมออกเป็นกลุ่มอาชีพหรือวิชาชีพ เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของวิชาชีพของตน ประกอบกับเมื่อผู้บัญญัติกฎหมายเห็นความสำคัญของกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ จึงออกกฎหมายควบคุมวิชาชีพขึ้น เช่น วิชาชีพกฎหมาย วิชาชีพวิศวกรรม วิชาชีพสถาปัตยกรรม วิชาชีพผู้สอบบัญชี และวิชาชีพด้านการแพทย์และสาธารณสุข การปล่อยให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งอ้างตนว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในทางวิชาชีพ

โครงสร้างของกฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพ มักจะมีองค์ประกอบดังนี้

(1) สภาวิชาชีพ เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่หลักในการควบคุมการประกอบวิชาชีพ เช่น แพทยสภา สภาวิศวกร สภาทนายความ หรือสภาวิชาชีพบัญชี

(2) สมาชิก ซึ่งมีสิทธิหน้าที่ตามที่กฎหมายวิชาชีพแต่ละฉบับกำหนดไว้

(3) คณะกรรมการวิชาชีพ มีอำนาจหน้าที่ออกกฎ ข้อบังคับ หรือระเบียบต่าง ๆ ใช้บังคับเป็นการทั่วไป กำหนดหลักเกณฑ์ของการประพฤติตน และการปฏิบัติวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพ ที่เรียกว่า จรรยาบรรณ หรือมรรยาทแห่งวิชาชีพ

(4) การควบคุมการประกอบวิชาชีพ โดยองค์กรวิชาชีพจะมีการจดทะเบียนหรือการขึ้นทะเบียนผู้เป็นสมาชิก หรือผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ที่ไม่ประกอบวิชาชีพ เพื่อใช้แสดงตนในการประกอบวิชาชีพและเป็นการป้องกันมิให้ผู้ที่มีใช้สมาชิกหรือผู้ได้รับใบอนุญาตไปประกอบวิชาชีพที่ควบคุมเหล่านี้

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีเจตนารมณ์หลักในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการร่วมติดตามตรวจสอบและมีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการนิติบัญญัติ ดังเช่นมาตรา 133 (3) กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คน ริเริ่มเข้าชื่อและนำเสนอร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับ หมวด 3 สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 133 กำหนดไว้ ดังนี้

“มาตรา 133 ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน และจะเสนอได้ก็แต่โดย

(1) คณะรัฐมนตรี

(2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน

(3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10.000 คน เข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย”

แผนแม่บทความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2560-2564 เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานของกระทรวงแรงงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2554 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน หมายความว่า ลูกจ้างซึ่งนายจ้างแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานตามพระราชบัญญัตินี้ มีกฎหมายลูกที่เป็นกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 ซึ่งได้ออกตามกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ใช้บังคับกำหนดหลักเกณฑ์ด้านการบริหารความปลอดภัยไว้ โดยแบ่งระดับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานไว้เป็น เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับหัวหน้างาน ระดับบริหาร ระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง และระดับวิชาชีพ มีหน้าที่และขอบเขตงานตามที่กำหนดไว้ แต่ยังไม่มีการกำหนดเป็นวิชาชีพที่กฎหมายรองรับ และมีองค์กรที่เป็นองค์กรวิชาชีพเช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น เช่น วิศวกร ทัศนศาสตร์ เป็นต้น เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับวิชาชีพอื่นที่เป็นองค์กรวิชาชีพที่มีกฎหมายรองรับไว้ เช่น สถาปนิก ทัศนศาสตร์ สถาปนิกวิชาชีพ สถาปนิกวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น จึงศึกษาวิจัยในการพัฒนากฎหมายวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของไทยขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และมีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) ด้วย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิสภาจากกฎหมาย รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ ในการพัฒนากฎหมาย จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม ในการทำงานในจังหวัดสมุทรสาคร, นครปฐม และราชบุรี แห่งละ 1 คนนายก/ประธาน ของสมาคม/ชมรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานในจังหวัด สมุทรสาคร นครปฐม และราชบุรี แห่งละ 1 คน เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ จังหวัด สมุทรสาคร นครปฐม และราชบุรี แห่งละ 2 คน รวมทั้งหมด 18 คน 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสนทนากลุ่มเป็นการประชุมระดมสมองด้วยกระบวนการ AIC (Appreciation Influence Control) เชิงคุณภาพโดยการกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มขนาดกลาง จำนวน 12 คน อภิปรายโต้ตอบแสดงความเห็น/เล่าเรื่อง กรณีตามประเด็นที่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดขึ้นมาอย่างเจาะจงตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลหลั่งไหล (Flow) ออกมาจากการปฏิสัมพันธ์ในแนวราบระหว่าง ในกลุ่มด้วยกันเองและระหว่างกลุ่มสมาชิกกลุ่มกับผู้ดำเนินการสนทนา โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purpose Selection) ซึ่งในการเก็บข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นั้นจะแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มจะประกอบด้วย ประเด็นสำคัญดังนี้ (ชาย โพธิ์สิตา, 2550) 1) มโนทัศน์/ประเด็นศึกษา (Concepts) 2) คำถาม/ ประเด็นสนทนา (Questions) 3) รายการเพื่อชักถามต่อ (Probes) โดยครอบคลุมในประเด็นหลักของการวิจัย ผู้วิจัยได้มีการคัดเลือกประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการวิจัย ได้แบ่งกลุ่มประชากรเชิงคุณภาพออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มประชากรสัมภาษณ์เชิงลึก และกลุ่มประชากรสนทนากลุ่ม โดยมีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมด้วย ดังนี้

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยในการทำงานจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานในสถานประกอบกิจการ โดยมีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) ควบคู่ไปด้วย เพื่อนำข้อมูลใช้ในการกำหนดขอบข่ายการเสนอกฎหมายวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานใน และ

2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยในการทำงานจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ ตัวแทนจากสมาคม ชมรม เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน และเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ

3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) ทั้งก่อนและหลังการสนทนากลุ่ม เฉพาะ เพื่อนำข้อมูลใช้ในการกำหนดและติดตามขอบข่ายการเสนอกฎหมายวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 รูปแบบ ขั้นตอน โครงสร้าง และอุปสรรคในวิชาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของไทยมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ และเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานในแต่ละระดับที่ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ ควรให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่ออกมาใช้บังคับเป็นระยะเวลานาน และปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ ขาดการควบคุมดูแลในวิชาชีพนั้น และการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ ในการพัฒนาสู่การเป็นองค์กรวิชาชีพด้านความปลอดภัยจึงมีอุปสรรคที่เกิดจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการที่รับผิดชอบยังไม่มีผลผลักดันให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพมีการยกระดับสู่การเป็นวิชาชีพที่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรสภาวิชาชีพที่กฎหมายรับรอง

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาขอบข่ายการเสนอกฎหมายวิชาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของไทยด้านการรวมตัวของเครือข่าย พบว่านอกจากสมาชิกของชมรม/สมาคมที่เป็นเครือข่ายเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานแล้วยังมีสมาคมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพมีการรวมตัวกันการจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ พบว่ามีความจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบจากการรวมตัวกันของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ และระดับอื่น ๆ การจัดทำร่างกฎหมายจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ พบว่าคณะทำงานจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยการนำเอาเนื้อหาของพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2554 มาเป็นหลักในการร่างกฎหมายวิชาชีพความปลอดภัยฯ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่สังกัดกระทรวงแรงงานขั้นตอนการเสนอกฎหมายจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ พบว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 133 ระบุผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติมี ดังนี้ 1) คณะรัฐมนตรี 2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน 3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน เข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด 3 สิทธิเสรีภาพ ของปวงชนชาวไทย หรือหมวด 5 หน้าที่ ของรัฐ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพตามกฎหมาย พบว่ากรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการและส่งเสริมให้มีความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ปัญหาและแนวทางการเสนอกฎหมายวิชาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของไทย ด้านการรวมตัวของเครือข่าย พบว่าผู้ประกอบการวิชาชีพที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ และรูปแบบองค์กรที่เป็นชมรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน สมาคมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน และสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย การจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ ที่มีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพฯ มีความจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบจากการรวมตัวกันของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ และระดับอื่น ๆ ที่ปัจจุบันอยู่ในรูปแบบของชมรม สมาคม ให้มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานขึ้นให้เป็นไปตามกฎหมายวิชาชีพที่ออกเป็นพระราชบัญญัติ กำหนดให้มีสถานะตามกฎหมายในรูปแบบของสภาวิชาชีพ ซึ่งการจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพที่เรียกว่า “สภาวิชาชีพ” ด้านการจัดทำร่างกฎหมายจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ การจัดทำร่างกฎหมาย- ตั้งคณะทำงานร่างกฎหมายวิชาชีพฯ - ร่าง พ.ร.บ.วิชาชีพความปลอดภัยฯ- ขั้นตอนการเสนอกฎหมายจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ การเสนอกฎหมายโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 10,000 รายชื่อ เสนอต่อประธานรัฐสภา หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพตามกฎหมาย โดยมีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ควบคุม กำกับ ดูแลงาน ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

สรุปองค์ความรู้

แนวทางในการพัฒนากฎหมายวิชาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของไทยที่ได้นำมาสู่เป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1) ด้านการรวมตัวของเครือข่าย จากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพความปลอดภัยฯ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับวิชาชีพ ชมรม/สมาคมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน และสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ร่วมกันในการผลักดันให้มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพ

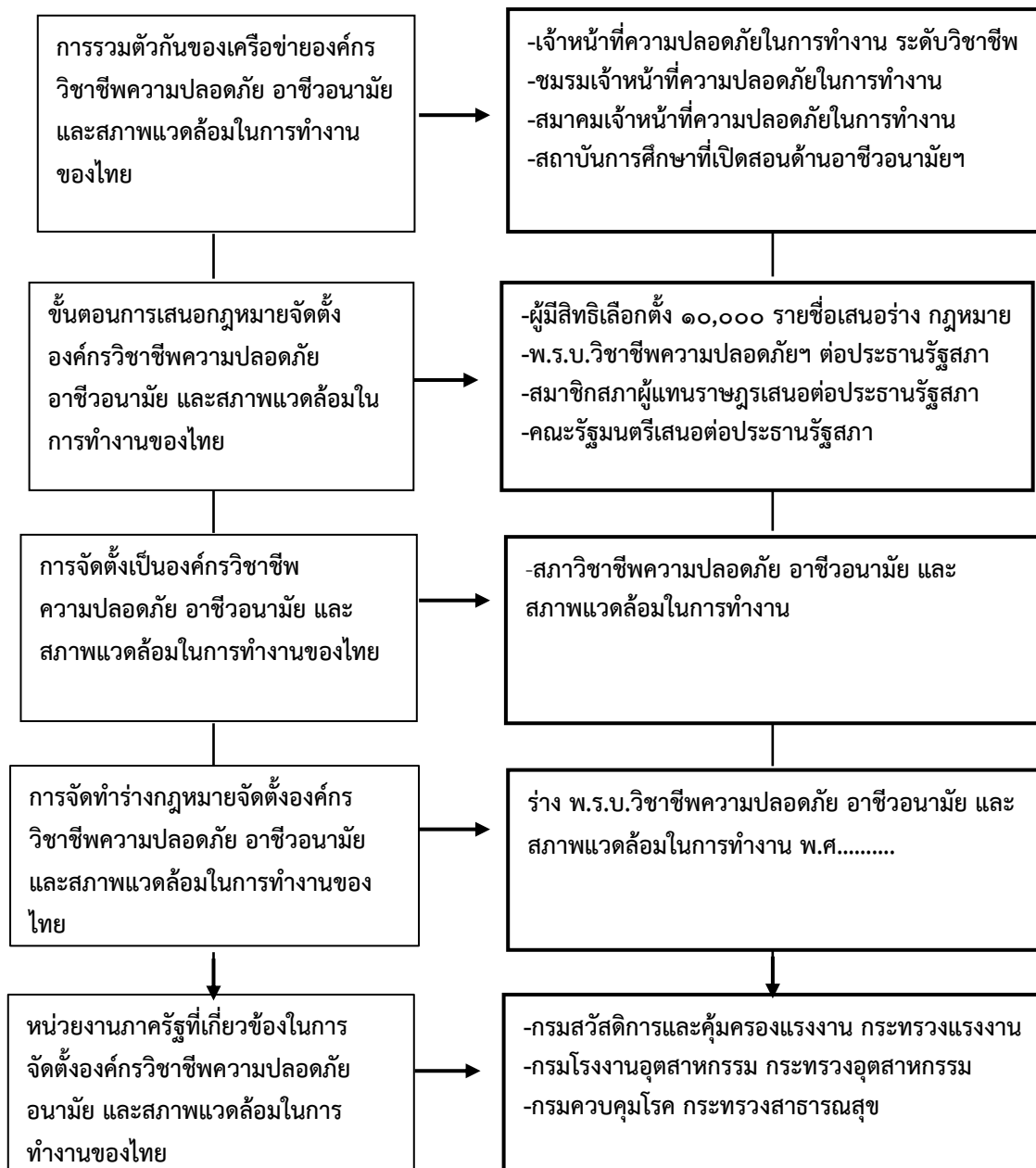
2) ด้านการจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ มีการจัดตั้งเป็นองค์กรในรูปแบบของ “สภาวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน” ตามกฎหมายในรูปพระราชบัญญัติวิชาชีพ

3) ด้านการจัดทำร่างกฎหมายจัดตั้งองค์กรวิชาชีพ ตั้งคณะทำงานจัดทำร่างและรับฟังความคิดเห็นกฎหมายวิชาชีพอย่างมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องจนเป็น “ร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.....”

4) ด้านขั้นตอนการเสนอกฎหมายจัดตั้งองค์กรวิชาชีพ การเสนอกฎหมายโดยใช้ช่องทางประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอกฎหมาย “ร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.....” ต่อประธานรัฐสภา ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ.2556 ยื่นร่างกฎหมายต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรี

5) ด้านหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ มีหน่วยงานภาครัฐ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นหน่วยงานหลักในการร่วมจัดตั้ง และมีกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็น “ขบวนการพัฒนากฎหมายวิชาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของไทย” สรุปได้ตามแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้พบว่า ได้จัดหมวดหมู่ของปัญหาของขบวนการพัฒนากฎหมายวิชาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม การทำงานของไทยได้ดังต่อไปนี้

1) การรวมตัวของเครือข่าย

ผู้ประกอบการวิชาชีพที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ และรูปแบบองค์กรที่เป็นชมรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน สมาคมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน สอดคล้องกับรายงานสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรที่กองความปลอดภัยแรงงานได้รายงานไว้ และ

สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย อันประกอบด้วยผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาที่กำลังศึกษาที่จะออกไปประกอบอาชีพในภายหน้าต้องมีความร่วมมือในการที่จะมาร่วมดำเนินการให้มีการออกกฎหมายจัดตั้งองค์กรวิชาชีพให้ได้รับการยอมรับตามกฎหมายที่เรียกว่า “สภาวิชาชีพ” โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน จากการเปรียบเทียบการก่อตั้งขององค์กรวิชาชีพอื่นจะมีการรวมตัวกันของสมาชิกวิชาชีพในรูปแบบของสมาคมวิชาชีพที่เป็นหนึ่งเดียวของวิชาชีพเช่น สมาคมทนายความ ก่อนจะมีการออกกฎหมายวิชาชีพเป็น สภาทนายความ ตามพระราชบัญญัติทนายความขึ้น โดยในการผลักดันให้เกิดองค์กรวิชาชีพตามกฎหมายจะต้องมีการรวมตัวกันดำเนินการให้เป็นรูปธรรมตามที่รัฐธรรมนูญฉบับ ปี 2560 ที่รับรองสิทธิเสรีภาพไว้ตามหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้สอดคล้องกับที่กลุ่มงานประธานรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้กำหนดไว้

2) การจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ

การดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพฯ มีความจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบจากการรวมตัวกันของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ และระดับอื่น ๆ ที่ปัจจุบันอยู่ในรูปแบบของชมรมสมาคม ให้มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานขึ้นให้เป็นไปตามกฎหมายวิชาชีพที่ออกเป็นพระราชบัญญัติ กำหนดให้มีสถานะตามกฎหมายในรูปแบบของสภาวิชาชีพ ซึ่งการจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพที่เรียกว่า “สภาวิชาชีพ” มาใช้ในการบริหารการดำเนินงาน การจัดองค์กร เพื่อสามารถทัดเทียมกับวิชาชีพที่มีการจัดตั้งในรูปแบบสภาวิชาชีพ จะทำให้มีมาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ที่อยู่ในวิชาชีพ มีกฎหมายรองรับในการคุ้มครองอาชีพ มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบวิชาชีพ สอดคล้องกับที่สภาวิชาชีพสภาสังคมสงเคราะห์ ที่ได้กำหนดไว้

3) การจัดทำร่างกฎหมายจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ

การจัดทำร่างกฎหมายสอดคล้องกับหยุด แสงอุทัย ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการร่างกฎหมายเป็นไปไม่ได้ที่กฎหมายฉบับหนึ่งจะบัญญัติทุกสิ่งทุกอย่าง จึงมีการตั้งคณะทำงานร่างกฎหมายวิชาชีพฯ ของเครือข่ายที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับวิชาชีพ ชมรม/สมาคมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน และสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย สอดคล้องกับพระมหาสุหิตย์ อาภากร (อบอุ่น) ได้กล่าวถึงว่ากระบวนการทำงานของเครือข่ายมีการทำงานร่วมกันตามนัยแห่งการประสานความร่วมมือของเครือข่าย โดยร่าง พ.ร.บ.วิชาชีพความปลอดภัยฯ ได้มีการใช้กฎหมายความปลอดภัยฯ ของกระทรวงแรงงานเป็นหลักที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกฎหมายความปลอดภัยฯ ซึ่งยังไม่มีกำหนดองค์กรวิชาชีพความปลอดภัยไว้จึงเป็นการดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว ซึ่งกฎหมายองค์กรวิชาชีพที่ร่างนี้จะมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับ หมวด 1 สภาวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมวด 2 สมาชิกสภาวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมวด 3 คณะกรรมการสภาวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมวด 4 คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมวด 5 การควบคุมการประกอบวิชาชีพผู้ชำนาญการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมวด 6 การควบคุมการประกอบวิชาชีพเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมวด 7 จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน การกำกับดูแล หมวด 8 บทกำหนดโทษ และบทเฉพาะกาล เมื่อร่างแล้วเสร็จก็มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และปรับ แก้ไข จนเป็นฉบับ “ร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ

สภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.....” ที่สมบูรณ์พร้อมที่จะนำเสนอตามขั้นตอนตามรัฐธรรมนูญต่อไป สอดคล้องกับ สติธ ธานิโชติ ที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับประเด็นการวิเคราะห์ผลกระทบการออกกฎหมายซึ่งมีกฎหมายกำหนดระเบียบไว้

4) การเสนอกฎหมายจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพ

ในการออกกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรวิชาชีพความปลอดภัยฯ มีช่องทางในการยื่นเสนอกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ได้ 3 ช่องทาง คือการเสนอกฎหมายโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 10,000 รายชื่อ เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรสอดคล้องกับที่สำนักงานสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดไว้ในขั้นตอนการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยมีการปฏิบัติตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2556 สอดคล้องกับหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติที่ได้กำหนดไว้ เข้าสู่การพิจารณาการออกกฎหมายของรัฐสภา และการเสนอร่างกฎหมายวิชาชีพต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 20 รายชื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร และการเสนอร่างกฎหมายวิชาชีพต่อคณะรัฐมนตรีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ตามลำดับไป

5) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพตามกฎหมาย

โดยมีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน สอดคล้องกับรายงานที่กองความปลอดภัยแรงงานได้รายงานไว้เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ควบคุม กำกับ ดูแลงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ได้พบองค์ความรู้ที่สามารถนำไปเป็นแนวทางใช้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกระทรวงแรงงานควรมีการปรับปรุงกฎหมายด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ ผู้ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่ระบุไว้ในกฎหมายด้านความปลอดภัยฯ ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับวิชาชีพ มีกฎหมายรองรับการปฏิบัติงานให้ มีองค์กรวิชาชีพมารับรองในรูปแบบของ “สภาวิชาชีพ” โดยมีกระทรวงแรงงานดำเนินการในการผลักดันในการออกกฎหมายดังกล่าวร่วมกับเครือข่ายวิชาชีพความปลอดภัย และหน่วยงานราชการตลอดจนวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการออกกฎหมายจัดตั้งองค์กรวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน จะเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข และวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายในการร่วมกับกระทรวงแรงงานในการผลักดันร่วมกัน ในขอบเขตของแต่ละวิชาชีพ ในกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ 1) เครือข่ายเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับวิชาชีพ ชมรม/สมาคม และสถาบันการศึกษาฯ ควรหารือร่วมกันที่ให้มีองค์กรวิชาชีพมารับรองในรูปแบบของ “สภาวิชาชีพ” โดยทำหนังสือแจ้งไปกระทรวงแรงงานเพื่อดำเนินการในการผลักดันในการออกกฎหมายวิชาชีพร่วมกัน 2) ในการออกกฎหมายจัดตั้งองค์กรวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข และวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง เครือข่ายเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับวิชาชีพ ชมรม/สมาคม และสถาบันการศึกษาฯ ร่วมกับกระทรวงแรงงานในการร่วมกันกำหนดขอบเขตของแต่ละวิชาชีพให้ชัดเจนไม่ให้เกิดการทับซ้อนกันระหว่างกระทรวงที่สังกัดหรือแต่ละวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเป็นการวิจัยในเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการนำแนวทางการดำเนินการตามแนวทางของการวิจัยในครั้งนี้ ไปดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงขององค์กรวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของไทยจนเกิดเป็น “สภาวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน” โดย

ให้เป็นไปตาม “ร่าง พระราชบัญญัติวิชาชีพความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.” ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานประธานรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). *ความแตกต่างของรัฐธรรมนูญ ปี 2550 ร่างรัฐธรรมนูญเบื้องต้น และร่างรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติ (ปี 59)*, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- กองความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2560). *ระเบียบวาระแห่งชาติ “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี” ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2569) และ แผนแม่บทความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เรียงสาม กราฟฟิค ดีไซน์ จำกัด.
- เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์และคณะ. (2548). การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างระบบการบริหารจัดการองค์การการบังคับใช้กฎหมายและระบบข้อมูลความปลอดภัยในการทำงานและอาชีวอนามัย. *รายงานการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร.
- เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์ และคณะ. (2522). *อาชีวอนามัยและความปลอดภัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร.
- ชลิดา ลีนิจ และคณะ. (2562). *ความรู้และทักษะวิชาชีพของนักบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอู่). (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- วิฑูรย์ สิมะโชติ. และคณะ. (2548). *วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท.สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- วิทยา อยู่สุข. (2549). *สาระการเรียนรู้วิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2556). *พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ.2556*. เล่ม 130 ตอน 119 ก. วันที่ 17 ธันวาคม 2556.
- สตีธร ธนานิธิโชติ. (2562). *การปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation): แนวคิด ประสพการณ์และข้อเสนอรูปแบบสำหรับการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักความปลอดภัยแรงงาน. (2561). *สถานการณ์การดำเนินงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศไทย*. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน.
- หยุด แสงอุทัย. (2559). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน. (2556). *คู่มือการฝึกอบรมหลักสูตรคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดอกเบี้ย จำกัด.
- เสาวลักษณ์ จันทรประสิทธิ์. (2559). *ความคาดหวังและความพร้อมของนักบัญชีในทัศนะของผู้ประกอบการเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Alan Walter Steiss. (2003). *Strategic Management for Public and Nonprofit Organization*. New York: Marcel Dekker, Inc.

- Bedian, A. G. & Zammuto, R.F. (1991). *Organizations: Theory and design*. Chicago: Dryden Press.
- Chaney, L., & Lyden, J. (2000). *Making U.S. teams work. Supervision*.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Participation place in rural development: Seeking clarity through specificity*. World Development.
- Cronbach, Lee J. (1971). *Aptitudes and Instructional Methods*. A Handbook for Research on Interactions. Wiley & Sons New York.
- Cramer, S.F. (1998). *Collaboration: A success strategy for special educators*. Boston: Allyn and Bacon.
- Denison, D.R. (1990). *Corporate culture and organizational effectiveness*. New York: John Willy & Son.
- Hodge, B.J., & Anthony, W.P. (1990). *Organization theory* (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- House, R.J., Filley, A.C., & Kerr, S. (1976). *Managerial process and organizational behavior*. Scott, IL: Foresman.
- Likert, R. (1971). *New patterns of Management*. New York: McGraw-Hill.
- Luthans, F. (1998). *Organizational behavior*. (9th ed.). New York: McGraw-Hill. Management Decision.
- O.E. Hughes. (1994). *Public Management and Administration: An Introduction*. New York: ST Martin's Press. Inc.

